Skatta- og avgjaldssteðg nú!

KAJ LEO JOHANNESEN
Sambandsflokkurin

Nýggja fullveldislandsstýrið hevur sett sær fyri at gera yvirtøkur, sum fara at lækka inntøkur landskassans við 200 mió. krónum um árið. Hetta hendir í eini tíð, tá allur annar inntøkuvøkstur sær út til at vera í minking

Landsbankin hevur júst almannakunngjørt eina búskaparmeting, har niðurstøðan er, at búskaparvøksturin er við at hasa av á hesum sinni. Álvarsom ávaringartekin eru eisini farin at vísa seg í samfelagnum um hesa gongd.

Høvuðsvinnan stendur í løtuni yvirfyri størstu avbjóðingunum nakrantíð. Millum annað oljuútreiðslurnar eru ovurhonds stórar og trupult er hjá skipunum at fáa endarnar at røkka saman. Ein onnur avleiðing av høgu oljuprísunum er, at húsarhaldsvørurnar eru nógv dýrkaðar, og vit kunnu ikki rokna við, at føroyska samfelagið sleppur undan lønarhækkingum.

Men hvat ger landsstýrið? Hvør er teirra størsta visjón í hesi álvarsomu tíð?

Jú, meðan aðrar inntøkur svíkja, er landsstýrið farið at pilka við ta einastu inntøkuna, sum ikki fylgir við, tá búskapurin annars sveiggjar niðureftir. Málið er at fáa ta tryggastu inntøkuna burtur.

Landsstýrið arbeiðir við at gera yvirtøkur, sum fara at lækka inntøkurnar við 200 mió. krónum um árið. Eitt annað fullveldislandsstýri, sum sat fyri nøkrum árum síðani, hevur til henda dag kostað landskassanum 2,5 milliardir krónur í mistum blokkstuðli, umframt tað, sum fastfrystingin av sama stuðlinum hevur kostað.

Ført hevur verið fram, at hetta merkist ikki í samfelagnum. Nei so leingi sum peningurin varð tikin av einum avlopi, bleiv avlopið bara tað minni. Men nú avlopið er burtur, verður neyðugt at taka peningin av rakstri og íløgum, og tá merkja øll tað.

Eftir mínum tykki er tað lívshættisligt at lækka ríkisveitingarnar sum støðan er í samfelagnum í løtuni.

Fullveldissamgongan hevur longu lagt fyrsta uppskotið um skattahækking fyri tingið, og tann samtyktin skal koma í gildi komandi ársskifti. Men er hetta leiðin at ganga? Er ætlanin hjá landsstýrinum at skatta seg til eitt fullveldi?

Í samgonguskjalinum verður tað kallað “at breiðka skattagrundarlagið”. Tað ljóðar vakrari enn skattahækking, men hvør skal gjalda meira?

Eg vil mæla til, at vit seta í gildi ein skatta- og avgjaldssteðg beina vegin, og at yvirtøkur og niðurskurður av ríkisveitingunum somuleiðis steðga alt fyri eitt. Hetta merkir ikki, at ongar flytingar kunnu gerast í skatti og avgjøldum, soleiðis at okkurt gjaldið fer upp, meðan okkurt annað fer tilsvarandi niður, men samlaðu gjøldini eiga at verða óbroytt.

Undan valinum tosaðu øll um tey bleytu virðini, men fer landsstýrið at fremja allar ætlaðu yvirtøkurnar, og ístaðin at hækka skatt og avgjøld, so verður lítið eftir hjá teimum veikastu í samfelagnum. Heldur átti landsstýrið at brúkt orkuna til at finna nýggjar inntøkur, tí vit kunnu ikki minka okkum til ein búskaparvøkstur.

Denne lov gælder ikki for Færøerne

MARJUS DAM
løgtingslimur

Hevði ikki verið betur at orða lógina “Denne lov gælder ikke for Færøerne í 2 år. Den træder da i kraft ved Kongelig anordning”?

Det skulle være så godt, men så var det faktisk skidt. Eg sipi til ein, eftir míni meting, veikleika í Heimastýrisskipanini. Og orsøkin liggur í Føroyum, tí vit hava ábyrgdina. Lógir verða ikki ajourførdar her á landi – til skaða fyri borgaran í Føroyum.

Heimastýrislógin hevur júst hildið rundan føðingardag 60 ár.

Hendan lóg hevur verið ramman um eitt land og eina menning av okkara tjóð, sum fáur hevði droymt um. Væl hevur ikki alt verið ein dansur á rósum – ella júst ein dansur á rósum, har vakurleikin hevur verið nógvur – sjálvt um vit hav stungið og skrætt okkum, júst, sum ein kann vænta, tá ein fæst við rósur.

Tí sambært Heimastýrisskipanini liggur lóggevandi valdið í Føroyum. Tí í Føroyum skulu føroyingar ráða – og tað gera vit við Heimastýrisskipanini.

Ein fylgja av heimastýrislógini er, at denne lov gælder ikke for Færøerne. T.v.s. at lógir, ið verða samtyktar á Fólkatingi ikki verða settar í gildi fyri Føroyar. Tað skuldi verið gott, tí intentiónin er, at lógirnar skulu tillagast til føroysk viðurskiftir.

Í Danmark varð t.d. ein forsorgarlóg sett í gildi fyri Føroyar í 1950 við Kongaligari fyriskipan. Síðan eru lógir og broytingar setta í verk í donsku lógina, kunngerðir eru broyttar javnan.

Men hvussu hevur gingist í Føroyum? Jú vit hava enn eina forsorgarlóg frá 1950. Tað at Christiansborg hevur samtykt lógir har, har ískoyti er, “denne lov gælder ikke for Færøerne” hevur ikki verið til gagn fyri Føroyar og serliga føroyingin.

Spurningur mín er tí, um ikki ein broyting skal gerast í praksis av lógini á Christiansborg so teir framyvir koma at samtykkja at denne lov gælder ikke for Færøerne í 2 år. Den træder da i kraft ved Kongelig anordning”. Tí tað hevði tryggja at lógarverk okkara var ajourført javnan. Og ikki sum nú, har borgarin verður offur fyri tørvandi ajourføring av lógarverki okkara orsaka av eini lóg, ið ætlanin var skuldi vera góð, men sum í veruleikanum ikki er tað, tí politikarar snorksova, tilvitað ella ótilvitað.

Pia Tafdrup vitjar í Føroyum

RITHØVUNDAFELAG FØROYA
Tíðindaskriv

Í døgunum 9-12. apríl 2008 vitja danski yrkjarin Pia Tafdrup og maður hennara Bo Hakon Jørgensen bókmentafrøðingur í Føroyum.

Pia Tafdrup, sum í 1999 fekk Norðurlendsku Bókmentavirðislønina fyri yrkingasavnið Dronningeporten (1998), fer á vitjanini at lesa upp úr nýggjastu yrkingasøvnum sínum og at greiða frá. Bo Hakon Jørgensen fer at halda fyrilestrar um danskar høvundar.

Í sambandi við vitjanina skipar Rithøvundafelagið fyri einum limatiltaki, har Pia Tafdrup fer at lesa upp saman við føroyskum yrkjarum og hitta teir á máli. Hetta tiltak er bert fyri limir í Rithøvundafelagnum.

Skráin fyri vitjanina sær soleiðis út:
Á Fróðskaparsetrinum, Føroyamálsdeildini mikudagin 9. apríl kl. 13-15: Pia Tafdrup sigur frá ritverki sínum og lesur upp úr úrvalssavninum Springet over skyggen, 2006.

Á Fróðskaparsetrinum, Føroyamálsdeildini hósdagin 10. apríl kl. 13: Bo Hakon Jørgensen, bókmentafrøðingur, heldur fyrilestur um danska yrkjaran Per Højholt.

Á Tjóðpalli Føroya, forhøllini, hóskvøldið 10. apríl kl. 20: Tiltak við upplestri fyri limir í Rithøvundafelagnum. Tey ið fara at lesa upp vera: Guðrið Helmsdal, Heðin M. Klein, Oddfríður M. Rasmussen, Carl Jóhan Jensen, Jóanes Nielsen og Pia Tafdrup.

Í Norðurlandahúsinum leygardagin 12. apríl kl. 13: Bókmentaligur seinnapartur. PiaTafdrup lesur upp úr savninum Tarkovskijs heste og greiðir frá. Bo Hakon Jørgensen, bókmentafrøðingur, heldur fyrilestur um danska rithøvundin Karen Blixen.

Tiltakið hóskvøldið á Tjóðpalli Føroya er bert fyri limir í Rithøvundafelagnum. Hini trý tiltøkini eru øll almenn.